Univerzitet Sinergija Bijeljina

KRIVIČNO PRAVO

Predavanja

Predmetni nastavnik: doc.dr Goran Filiić
Email: gfilipic@sinergija.edu.ba

Pojam krivične sankcije

- *mjere krivičnopravne prirode koje sud izriče u zakonito sprovedenom postupku, učiniocu KD radi zaštite društva od kriminaliteta, a sastoje se u **lišavanju ili ograničavanju** **određenih sloboda i prava**.*
- prinudne mjere, reakcija države protiv učinioca zbog izvršenog KD.

Pojam krivičnih sankcija

- to su **državne, odn. prinudne mjere represivno-preventivnog karaktera** kojima se učinioci KD radi zaštite društva od kriminaliteta, pod uslovima predviđenim zakonom, ograničavaju ili uskraćuju u određenim pravima ili slobodama, na osnovu odluke nadležnog suda, a koje su donesene u zakonito sprovedenom krivičnom postupku.

Opšti, obavezni, konstitutivni elementi krivične sankcije

1. primjena KS je vezana za postojanje KD, društvo se **štiti od kriminaliteta**.

- mogu se primijeniti samo ako je učinjeno protivpravno KD koje je u zakonu određeno kao KD, te isključivo prema licu koje je učinilo KD i za koje je to dokazano u krivičnom postupku od strane nadležnog suda.
- preventivna primjena KS nije moguća – *ante delictum*.

Opšti, obavezni, konstitutivni elementi krivične sankcije

2. **KS moraju biti predviđene u zakonu; učiniocu KD može biti izrečena samo ona KS koja je bila propisana zakonom** koji je bio na snazi u vrijeme izvršenja KD - princip zakonitosti KS.

- učiniocu KD ne može biti izrečena kazna ili druga krivičnopravna sankcija koja nije određena zakonom po vrsti i mjeri i ako nije određen organ za njeno izricanje i izvršenje.

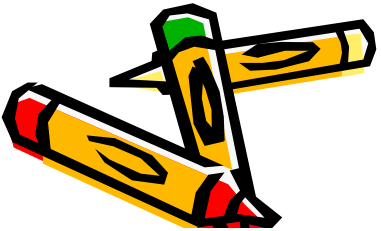

Opšti, obavezni, konstitutivni elementi krivične sankcije

3. KS jesu prinudne, represivne mjere krivičnopravnog karaktera koje **mogu biti izrečene samo od strane suda u zakonom uređenom krivičnom postupku**; zakonom propisani postupak daje mogućnost nadležnom sudu da KS individualizuje, odn. odmjeri shodno težini i okolnostima učinjenja KD, te društvenoj opasnosti njegovog učinioca.

Opšti, obavezni, konstitutivni elementi krivične sankcije

4. KS imaju karakter prinudnih mjera krivičnopravnog karaktera predviđenih protiv učinioca KD; one se primjenjuju protiv njegove volje; po svom sadržaju, KS se sastoje u oduzimanju ili ograničavanju određenih sloboda ili prava učinioca KD.

Opšti, obavezni, konstitutivni elementi krivične sankcije

5. sve KS imaju zajedničku opštu svrhu - **zaštita društva od kriminaliteta**.

- član 41 st 3 KZ RS – opšta svrha propisivanja i izricanja KS je suzbijanje protivpravnih djela kojima se ugrožavaju ili povređuju ili ugrožavaju vrijednosti zaštićene krivičnim zakonodavstvom.

Opšti, obavezni, konstitutivni elementi krivične sankcije

6. **ne mogu se izreći djetetu**,
7. neophodnost krivičnopravne prinude, odn. njena srazmjernost jačini povrede ili ugrožavanja zaštićenog društvenog dobra i stepenu krivične odgovornosti i opasnosti učinioca predstavljaju važna obilježja svih KS.

Krivične sankcije

- sistem krivičnih sankcija u krivičnom zakonodavstvu Republike Srpske čine četiri vrste krivičnih sankcija:

1. *kazne,*
2. *alternativne mjere,*
3. *mjere bezbjednosti i*
4. *vaspitne mjere.*

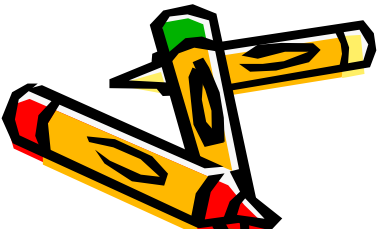

Primjena krivičnih sankcija

- prve tri propisane su KZ RS, VM - ZOM.
- kazne i alternativne mjere primjenjuju se, u pravilu, prema krivično odgovornim punoljetnim licima; izuzetak predstavlja KMZ koja može biti primijenjena, u određenim slučajevima, prema starijem maloljetniku kao učiniocu težeg KD.
- kazne i alternativne mjere imaju najširu primjenu u najvećem broju savremenih zemalja.

Primjena krivičnih sankcija

- mjere bezbjednosti mogu biti primijenjene prema svim učiniocima KD: krivično odgovornim i krivično neodgovornim, prema punoljetnim, ali i malolj. učiniocima KD, prema fizičkim i pravnim licima.
- VM se, u pravilu, primjenjuju prema maloljetnim učiniocima KD, a samo izuzetno i prema mlađim punoljetnim licima.

Pojam kazne

- osnovna i najznačajnija vrsta KS, dugo i jedina KS, i danas propisana u posebnom dijelu krivičnih zakona za najveći broj KD.
- nezaobilazno, ključno sredstvo zaštite društva od kriminaliteta, odn. nezaobilazno sredstvo reakcije društva na kriminalitet, posebno onaj koji nosi predznak teški u koji najčešće ubrajamo teška KD, djela sa elementima nasilja, terorizam ili organizovani kriminalitet.

Pojam kazne

- **prinudno oduzimanje ili ograničavanje prava i slobode**, ali i opšta moralna osuda i društveno-etički prijekor koji društvo upućuje učiniocu zbog učinjenog KD.
- KS koju sud izriče, u zakonito sprovedenom postupku, krivično odgovornom učiniocu KD, radi zaštite društva od kriminaliteta, a sastoji se u lišavanju ili ograničavanju određenih sloboda i prava.

Elementi kazne

- određujući pojam kazne, pravni teoretičari definišu i njene elemente bez kojih nema ove KS:

1. *osnovni ili opšti elementi kazne* – elementi koji karakterišu svaku kaznu i
2. *relativni ili varijabilni elementi kazne* – elementi koji se javljaju u većoj ili manjoj mjeri, ili ih uopšte nema kod nekih kazni.

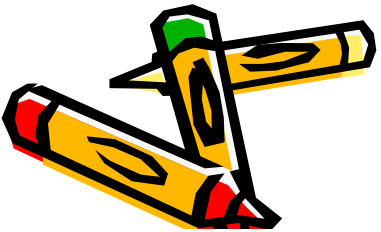

1.Osnovni ili opšti elementi kazne

1. kazna predstavlja represivnu, odn. prinudnu ili prisilnu krivičnopravnu mjeru koja podrazumijeva zlo koje se nanosi učiniocu KD zbog izvršenja KD.
2. kazna ima određenu svrhu koja se želi postići njenim propisivanjem, izricanjem i izvršenjem - svrha kazne, odn. kažnjavanja, u većini savremenih krivičnih zakona, izričito je zakonom određena.

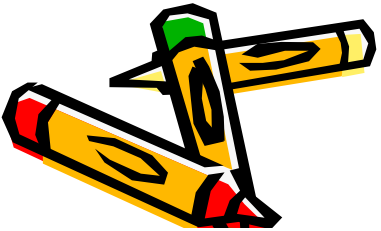

1.Osnovni ili opšti elementi kazne

3) kazna mora biti određena isključivo zakonom prije nego što je KD učinjeno - ovim načelom koje uobičajeno nazivamo načelom zakonitosti, odn. principom legaliteta kazne pruža se garancija građanima od zloupotreba, samovolje i arbitrernosti.
4) primjena kazne, u svakom konkretnom slučaju, zavisi od postojanja KD i krivične odgovornosti njegovog učinioca.

1.Osnovni ili opšti elementi kazne

5) kazna - legitimno sredstvo za zaštitu društva od kriminaliteta – *legitimna je samo ona kazna koja je nužna*, a nužna je onda kada na drugi način nije moguće obezbijediti normalnu egzistenciju, odn. normalno odvijanje društvenog razvoja i skladnih međuljudskih odnosa.

1.Osnovni ili opšti elementi kazne

6) kazna, kao i ostale KS, može biti izrečena samo od strane suda, i to u zakonom određenom postupku koji garantuje pravilnost njenog izricanja.
7) pretpostavka za primjenu kazne jeste uzrast od osamnaest godina učinioca KD; samo ovo lice je podložno utvrđivanju krivične odgovornosti u vrijeme izvršenja KD.

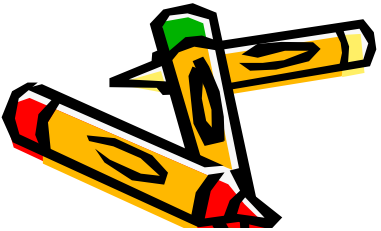

2. Relativni elementi kazne

1. kazna treba da je lična – kazna treba da pogađa isključivo učinioca KD, a ne i druga, njemu bliska lica; ovaj princip je teško ostvariv.
2. neophodno je da kazna bude čovječna, odn. humana – kažnjavanje učinioca KD ne smije da se sastoji u torturi, mučenju, nečovječnom i ponižavajućem postupanju prema učiniocu KD.

2.Relativni elementi kazne

3) kazna treba da bude moralna – ne smije da demorališe učinioca KD; treba da ima pozitivan uticaj na njegovo popravljanje, odn. resocijalizaciju.
4) kazna treba da je pravedna - samo ona kazna koja je srazmjerna, odn. proporcion. težini učinjenog KD i stepenu krivične odgovornosti učinioca, odn. društvenoj opasnosti učinioca KD.

2.Relativni elementi kazne

5) kazna treba da je djeljiva – ona koja se može izreći u manjem ili većem iznosu, u zavisnosti od težine KD, okolnosti pod kojima je KD učinjeno i opasnosti učinioca KD (npr. djeljive su kazna zatvora i novčana kazna, smrtna kazna je nedjeljiva);
6) kazna treba da je opoziva – mogućnost da u slučaju nezakonitog izricanja ona može biti ukinuta.

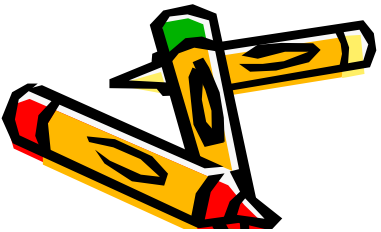

2.Relativni elementi kazne

7) kazna treba da je popravljiva – primjenom, odn. izvršenjem kazne mogu se nanijeti štetne posljedice po osuđeno lice; ova karakteristika kazne znači da se štetne posljedice kazne mogu otkloniti, neutralisati.

- novčana kazna je popravljiva, kazna zatvora nije, jer se vrijeme provedeno u zatvoru ne može vratiti, već se samo novčanim iznosom nadoknađuje neosnovano lišenje slobode.

2.Relativni elementi kazne

8) kazna treba da je zamjenjiva – ovaj princip se odnosi na mogućnost suda da po slobodnom uvjerenju umjesto zakonom propisane kazne izrekne drugu, blažu kaznu ili blažu KS (sudsku opomenu, UO).

Svrha kažnjavanja – čl. 43 KZ RS

- **u okviru opšte svrhe KS svrha kažnjavanja je:**

1. sprečavanje učinioca da ubuduće čini KD i njegovo prevaspitavanje (specijalna ili posebna prevencija), te uticaj na druge da ne čine KD (opšta prevencija) i
2. izražavanje društvene osude za KD, razvijanje i jačanje odgovornosti i svijesti kod građana o opasnosti i štetnosti KD i opravdanosti kažnjavanja te neophodnosti poštovanja zakona – (opšta ili generalna prevencija).

Vrste kazni

- KZ Republike Srpske, u odredbi člana 42. propisuje četiri vrste kazni koje se mogu izreći fizičkom licu kao učiniocu KD koji je krivično odgovoran:

1. *kazna dugotrajnog zatvora,*
2. *kazna zatvora,*
3. *novčana kazna* i
4. *zabrana upravljanja motornim vozilom.*

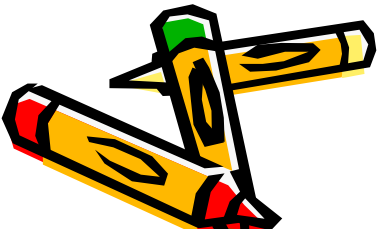

Vrste kazni

- zatvorske kazne su vremenske kazne lišenja slobode, dok je novčana kazna imovinska krivična sankcija.
- s druge strane, dok su zatvorske kazne svakako teža vrsta kazne, novčana kazna predstavlja najlakšu vrstu kazne u pozitivnom krivičnom zakonodavstvu RS.

Podjela kazni na glavne i sporedne – čl. 44 KZ RS

- podjela je bazirana na sadržini same kazne.

1. glavne - one koje sud izriče samostalno kao osnovnu mjeru kažnjavanja i one su takvog karaktera da se samo njihovom primjenom u cijelosti može ostvariti svrha kažnjavanja;
2. sporedne - one kojima se ne može u potpunosti postići svrha kažnjavanja i koje se mogu izricati samo uz glavnu kaznu kako bi se pojačalo ili dopunilo dejstvo glavne kazne (sporedne kazne imaju karakter dopunske mjere kažnjavanja).

Glavne i sporedne kazne

- kazna zatvora i kazna dugotrajnog zatvora mogu se izreći samo kao glavne kazne, dok se novčana kazna može izreći, i kao glavna, i kao sporedna.
- zabrana upravljanja motornim vozilom može se izreći samo kao sporedna kazna zajedno sa kaznom zatvora, NK ili UO.
- ako je za jedno KD propisano više kazni, sud učiniocu KD kao glavnu kaznu može izreći samo jednu od njih.

Podjela kazni s obzirom na trajanje

1. trajne ili doživotne – izriču se za cijeli život osuđenog;
2. vremenske – izriču se presudom suda na određeno vrijeme.

Podjela kazni s obzirom na dobra koja pogađa

1. kazne protiv života,
2. protiv tjelesnog integriteta,
3. protiv slobode,
4. protiv imovine i
5. protiv građanskih prava.

Podjela kazni s obzirom na način propisivanja

1. alternativne – kada sud izriče samo jednu od više propisanih kazni u zakonu,
2. kumulativne – kada sud izriče sve propisane kazne učiniocu KD.

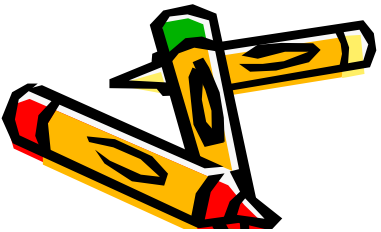

Smrtna kazna

- smrtna kazna je u BiH brisana iz sistema kazni 1998. godine.
- umjesto smrtne kazne, u RS danas se za najteže oblike teških KD može propisati kazna dugotrajnog zatvora (u trajanju od 20 do 45) alternativno sa kaznom zatvora.
- slično rješenje nalazimo u još nekim krivičnim zakonodavstvima poput Srbije, Crne Gore, Hrvatske, Slovenije i dr.

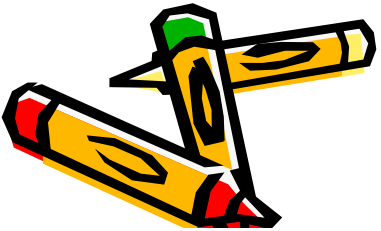

Kazna lišenja slobode

- se sastoji u oduzimanju slobode kretanja učiniocu KD za, u sudskoj presudi, određeno vrijeme i smještanju u posebnu zavodsku, penitensijarnu ustanovu.
- najprikladniji odgovor i najdjelotvornije sredstvo reakcije na najteže vidove KD.
- KS koju izriče sud u zakonom sprovedenom postupku krivično odgovornom učiniocu KD, radi zaštite društva od kriminaliteta, a sastoji se u lišavanju ili ograničavanju određenih sloboda i prava.

Kazna lišenja slobode

- za razliku od niza zemalja koje predviđaju samo zatvor kao jednu od vrsta kazni koje mogu biti izrečene punoljetnom licu koje je izvršilo KD, KZ RS u čl. 42 predviđa da se učiniocu KD koji je ično odgovoran mogu izreći dvije samostalne kazne zatvora:

1. kazna dugotrajnog zatvora i
2. kazna zatvora.

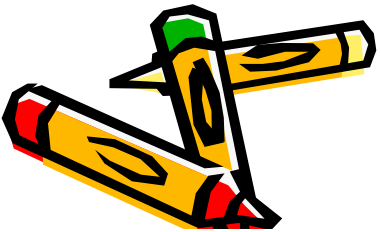

Kazna dugotrajnog zatvora

- krivični zakoni u BiH predviđaju da se za **najteže oblike teških KD** učinjenih **umišljajno** može propisati i kazna dugotrajnog zatvora.
- posebna kazna zatvora u **trajanju od dvadeset i jedne** (prema KZ BiH, KZ F BiH i KZ BD BiH), odn. **dvadeset i pet godina** prema KZ RS, **do četrdeset i pet godina.**

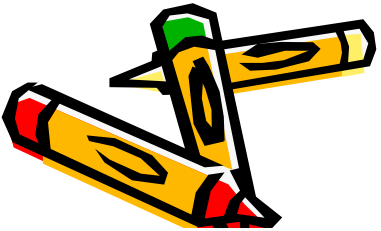

Kazna dugotrajnog zatvora

- nikad se ne može propisati kao jedina kazna za određeno KD, već u alternaciji sa kaznom zatvora, s tim što je zakonom isključena mogućnost njenog izricanja učiniocu koji u vrijeme izvršenja KD nije navršio 21 godinu života, niti trudnoj ženi.
- izriče se samo na pune godine.
- amnestija i pomilovanje mogu se dati tek nakon izdržane dvije trećine izrečene KDZ.

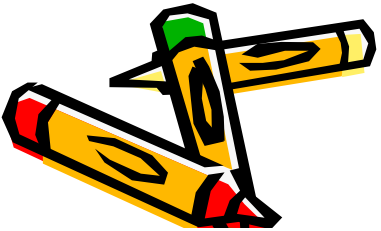

Kazna zatvora

- *ne može biti kraća* ***od tri mjeseca ni duža od dvadeset godina***.
- **najčešća** krivična sankcija.
- izriče se **na pune godine** i **pune mjesece**, a do šest mjeseci i na **pune dane**.
- kaznu zatvora do šest mjeseci sud može izreći samo ako posebne okolnosti djela i učinioca pokazuju da se novčanom kaznom ne može postići svrha kažnjavanja ili da se novčana kazna neće moći izvršiti.

Kućni zatvor

- **izrečena kazna zatvora u trajanju do jedne godine može se izuzetno izvršiti i u prostorijama u kojima osuđeni stanuje** (kućni zatvor).
- znači, kućni zatvor (član 46. stav 5. KZ) nije samostalna vrsta kazne zatvora, već oblik, odnosno forma izvršenja kratke kazne zatvora u trajanju do jedne godine.

Kućni zatvor

- kućni zatvor se određuje: a) izuzetno, b) **određenom licu** – licu koji je staro ili iznemoglo, teško bolesnom, invalidnom licu, trudnoj ženi, samohranom roditelju maloljetne dece, c) ako se može očekivati da će se i na ovaj način postići svrha kažnjavanja i bez institucionalnog zatvaranja i d) ako se učinilac KD saglasi sa primjenom ove kazne.

Kućni zatvor

- ova se kazna ne može odrediti licu koje je osuđeno za KD protiv braka i porodice koji živi sa oštećenim u istom porodičnom domaćinstvu.
- pri određivanju ovog načina izvršenja kazne zatvora osuđeni ne smije napuštati prostore u kojima stanuje, osim u slučajevima koji su propisani ZIKSom.

Kućni zatvor

- u slučaju da osuđeni prekrši zabranu napuštanja prostora stanovanja, sud može da odredi da se ostatak kazne zatvora izdrži u zavodskoj (penitensijarnoj) ustanovi.
- ako ne postoje uslovi da se elektronskim ili telekomunikacionim sredstvima kontroliše izvršenje kućnog zatvora, sud može da odredi preduzimanje mjera kontrole i nadzora od strane policije u mjestu stanovanja osuđenog uz obavezu da mu se redovno dostavlja izvještaj o izvršenju kontrole i nadzora.

Kratkotrajne kazne zatvora – za i protiv

- u BH pozitivnom krivičnom zakonodavstvu, **kratkotrajnim kaznama zatvora** smatra se lišenje slobode do godinu dana (zbog toga što se izrečena kazna zatvora do godinu dana može zamijeniti radom u javnom interesu, te zbog postojanja mogućnosti izdržavanja kazne kratkotrajnog zatvora i u kućnom zatvoru sa elektronskim nadzorom).

Kazna maloljetničkog zatvora

- pod uslovima propisanim ZOM RS, može se izreći kazna maloljetničkog zatvora.
- kazna maloljetničkog zatvora je po svojoj svrsi, prirodi, trajanju i načinu izvršenja **posebna kazna lišenja slobode**.

Uslovni otpust

- se sastoji u otpuštanju osuđenog lica sa izdržavanja kazne zatvora prije nego što ju je u potpunosti izdržao pod uslovom da do isteka vremena za koje je izrečena kazna ne učini novo KD.
- ako lice ne izvrši novo KD za vrijeme dok mu kazna teče, neće doći do opozivanja uslovnog otpusta.
- sličan uslovnoj osudi.

Šta je uslovni otpust?

- kriminalnopolitička i penološka mjera kojom se vrši dopunska individualizacija kazne i ostvaruje resocijalizacija osuđenog uz njegovo lično i aktivno učešće.
- osnov za gašenje kazne ili zakonska smetnja za dalje izvršenje kazne.

Kome se uslovni otpust može dati?

- <u>može se dati svakom licu koje izdržava</u>:
- kaznu zatvora,
- kaznu dugotrajnog zatvora,
- kaznu maloljetničkog zatvora,
- VM upućivanja u VU i
- VM upućivanja u VP dom.

Uslovi za davanje uslovnog otpusta kod izrečene kazne zatvora i kazne dugotrajnog zatvora

1. da je osuđeni **izdržao dvije trećine** izrečene kazne zatvora (ali ne manje od tri mjeseca), odnosno kazne dugotrajnog zatvora pri čemu se ovaj rok računa od dana kada je započeto izvršenje kazne i

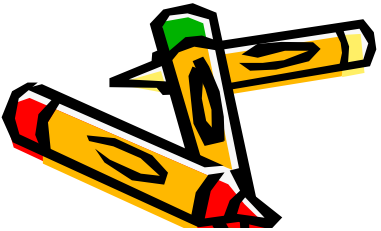

Uslovi za davanje uslovnog otpusta kod izrečene kazne zatvora i kazne dugotrajnog zatvora

2. ako je osuđeni u toku izdržavanja kazne ispoljavao primjerno vladanje, zalaganje na radu i aktivno učestvovanje u procesu resocijalizacije, te se <u>može očekivati da će se na slobodi dobro vladati</u>, a naročito da do isteka vremena za koje je izrečena kazna neće izvršiti novo KD.

Ko odlučuje o uslovnom otpustu u RS?

- o davanju uslovnog otpusta punoljetnom učiniocu KD odlučuje **posebna komisija koju obrazuje ministar pravde RS** (o uslovnom otpustu maloljetnika odlučuje sud).
- ako uslovni otpust ne bude opozvan, smatra se da je osuđeni izdržao kaznu.

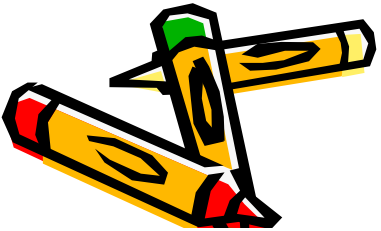

Šta cijeni komisija za uslovni otpust?

- ova komisija pri ocjeni da li će odobriti uslovni otpust cijeni:

a) ličnost osuđenog,

b) njegov raniji život i osuđivanost,

c) da li je protiv njega u toku neki drugi KP,

d) njegov odnos prema izvršenom KD i žrtvi,

e) njegovo ponašanje tokom izdržavanja kazne zatvora i stepen resocijalizacije,

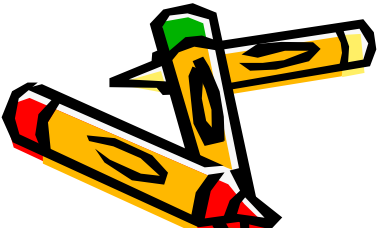

Šta cijeni komisija za uslovni otpust?

f) uspješnost primjene programa izvršavanja kazne zatvora i izvršavanja radnih obaveza, uzimajući u obzir njegovu radnu sposobnost,

g) da li je došlo do promjene njegovog ponašanja nakon izvršenja KD i

h) druge okolnosti koje pokazuju da je prema njemu postignuta svrha kažnjavanja.

Opozivanje uslovnog otpusta

- dešava se u situacijama kada uslovno otpušteni ne opravda ukazano povjerenje; on se nakon opozivanja uslovnog otpusta **vraća u zavodsku ustanovu.**
- **o opozivanju uslovnog otpusta odlučuje sud.**
- dvije vrste opozivanja:

1. **obavezno i**
2. **fakultativno opozivanje.**

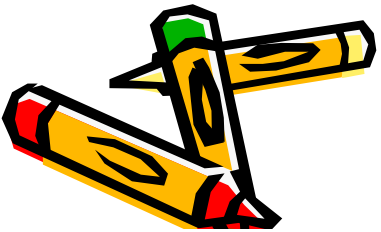

Obavezno opozivanje uslovnog otpusta

- **do obaveznog opozivanja uslovnog otpusta dolazi ako su ispunjeni sljedeći uslovi:**

a) kada uslovno otpušteni za vrijeme dok se nalazi na uslovnom otpustu izvrši jedno ili više KD ili kada mu se sudi za KD koje je učinio prije nego što je uslovno otpušten i

b) da je za novoizvršeno ili novootkriveno KD izrečena kazna zatvora preko jedne godine.

Fakultativno opozivanje uslovnog otpusta

- **do fakultativnog opozivanja uslovnog otpusta dolazi ako su ispunjeni sljedeći uslovi:**

a) ako uslovno otpušteni za vrijeme trajanja uslovnog otpusta učini jedno ili više KD ili mu se sudi za KD koja je učinio prije nego što je uslovno otpušten i

b) ako je za novoizvršeno ili novootkriveno KD izrečena kazna zatvora do jedne godine.

Šta sud naročito cijeni?

- pri ocjeni da li će opozvati uslovni otpust sud će naročito uzeti u obzir srodnost učinjenih KD, njihov značaj, pobude iz kojih su učinjena i druge okolnosti koje ukazuju na opravdanost opozivanja uslovnog otpusta.

Opoziv uslovnog otpusta i izricanje nove kazne

- kad sud opozove uslovni otpust, tada izriče kaznu primjenom pravila o odmjeravanju kazne za djela u sticaju uzimajući ranije izrečenu kaznu kao utvrđenu.
- dio kazne koji je osuđeni izdržao po ranijoj presudi uračunava se u novu kaznu, a vrijeme koje je proveo na uslovnom otpustu se ne uračunava.

Osuda na kaznu zatvora do jedne godine

- ako uslovno otpušteni bude osuđen na kaznu zatvora do jedne godine, a sud ne opozove uslovni otpust, tada se produžava uslovni otpust za vrijeme koje je osuđeni proveo na izdržavanju kazne zatvora.

Uslovno otpuštanje odlukom Komisije za uslovni otpust

- pored opozivanja uslovnog otpusta od strane suda, **Zakonik izuzetno dozvoljava mogućnost njegovog opozivanja odlukom Komisije za uslovni otpust** pod uslovima koji su uređeni propisima o izvršenju krivičnih sankcija (član 48. stav 6. KZ).

Postpenalna pomoć

- poslije izdržane kazne lišenja slobode kada osuđeni izađe na slobodu nastavlja se njegova resocijalizacija primjenom mjera postpenalne pomoći, odn. mjera koje učiniocu KD pomažu da se brže, lakše i bezbolnije uključi u normalan društveni život.
- **različite teškoće** na koje nailazi: materijalne, socijalne, psihološke, stambene, zdravstvene prirode...

Postpenalna pomoć

- cilj – spriječiti ponovno vraćanje osuđenog vršenju KD.
- moralna potpora da istraje u savladavanju teškoća i dobrom vladanju; pronalaženje zaposlenja, smještaja, rješavanje stambenog pitanja, obezbjeđenje ishrane i liječenja, materijalna pomoć, stručno osposobljavanje.
- saradnja KPZ i centra za socijalni rad
- posebna prihvatilišta, dobrotvorne organiz.

Novčana kazna

- può se izreći kao glavna i kao sporedna kazna.
- **kao glavna kazna** - kada je u krivičnom zakonu određena alternativno sa kaznom zatvora.
- **kao sporedna kazna** - kada je u zakonu kumulativno određena sa kaznom zatvora, te kada nije uopšte propisana, ako je KD učinjeno iz koristoljublja.

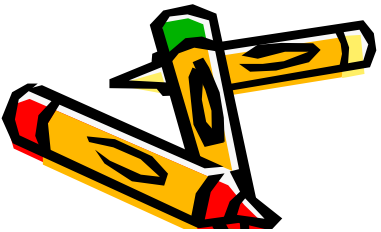

Pojam novčane kazne i sistemi njenog utvrđivanja

- NK je imovinska kazna kojom se učiniocu KD utvrđuje obaveza da u određenom roku uplati presudom određeni novčani iznos u korist države.
- u slučaju neispunjenja ove obaveze, NK se zamjenjuje kaznom zatvora ili kaznom rada u javnom interesu.

1. sistem fiksnih, određenih iznosa i
2. sistem dani-NK – skandinavski sistem.

Novčana kazna u određenom, fiksnom iznosu

- klasičan način izricanja NK u najvećem broju zemalja (Italija, Holandija, Belgija, Švedska...)
- ako se NK izriče u određenom iznosu, najniži iznos ne može biti manji od 300 KM, a najviši iznos ne može biti veći od 200.000 KM, a za KD učinjena iz koristoljublja iznos ne može biti veći od 2.000.000 KM.

Novčana kazna u dnevnim iznosima

- novčana kazna se izriče u ***određenom iznosu,*** a ako je moguće utvrditi prihode i rashode učinioca KD izreći *će se u dnevnim* ***iznosima.***
- ako se novčana kazna izriče u dnevnim iznosima, može iznositi najmanje ***deset,*** **a najviše *360* dnevnih iznosa**, a za KD učinjena iz koristoljublja najviše 1.500 dnevnih iznosa.

Određivanje visine dnevnog iznosa

- **broj dnevnih iznosa** NK **<u>određuje sud</u>** primjenjujući opšta pravila o odmjeravanju kazne.
- visinu dnevnog iznosa sud određuje tako što uzima u obzir visinu dnevnog dohotka učinioca prema iznosu njegove **tromjesečne neto plate** i njegova druga primanja, kao i nužne rashode.
- prilikom određivanja visine iznosa NK sud uzima u obzir podatke koji u trenutku izricanja kazne nisu stariji od šest mjeseci.

Određivanje visine dnevnog iznosa

- podatke koji sudu nisu poznati obezbjeđuje optuženi u roku koji odredi sud; najkasnije do završetka glavnog pretresa u KP.
- **najniži dnevni iznos novčane kazne iznosi 30 KM, a najviši 1.000 KM.**

Rok plaćanja novčane kazne

- u presudi se određuje rok plaćanja NK koji ne može biti kraći od ***15 dana ni duži od tri mjeseca***, ali u opravdanim slučajevima sud može dozvoliti da osuđeni plati NK i u **ratama**, s tim da rok isplate ne može biti duži od ***jedne godine***.
- novčane kazne izrečene i naplaćene po ovom zakonu su prihod budžeta RS.

Zamjena novčane kazne

- ako osuđeni ne plati NK u cijelosti ili djelimično u određenom roku sud će narediti njeno prinudno izvršenje u postupku koji je propisan zakonom.
- *ako NK putem prinudnog izvršenja ne bude naplaćena u roku od jedne godine, sud će donijeti odluku da se* ***novčana kazna zamijeni kaznom zatvora.***

Zamjena novčane kazne

- NK će se zamijeniti kaznom zatvora ***tako što će se 50 KM, odnosno svaki započeti dnevni iznos NK zamijeniti jednim danom kazne zatvora***, s tim da zatvor u tom slučaju **ne može biti duži od *dvije godine***.

Zamjena novčane kazne

- ako osuđeni isplati samo dio NK, ostatak će se srazmjerno pretvoriti u zatvor, a ako osuđeni isplati i ostatak novčane kazne - izvršenje zatvora će se obustaviti.
- **poslije smrti osuđenog** NK neće se izvršiti.
- ako osuđeni nema stalno prebivalište ili boravište u BiH, NK se naplaćuje bez odlaganja.
- ako se ne obezbijedi naplata NK na taj način, sud će je bez odlaganja zamijeniti kaznom zatvora.

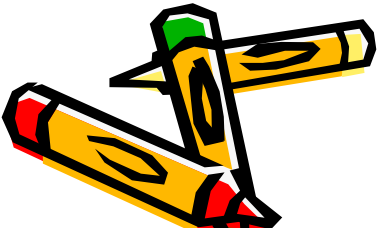

Zabrana upravljanja motornim vozilom

- posljednja vrsta kazne u RS (član 51 KZ).
- to je zabrana upravljanja motornim vozilom.
- može se izreći samo kao sporedna kazna uz kaznu zatvora, novčanu kaznu ili uslovnu osudu.
- ona se **sastoji u zabrani učiniocu KD da upravlja MV određene vrste ili kategorije za određeno vrijeme.**

Zabrana upravljanja motornim vozilom

- izriče se učiniocu KD ugrožavanja javnog saobraćaja, pri čemu se određuje i vrijeme njenog trajanja od šest mjeseci do pet godina.
- ako se radi o učiniocu KD gdje je usljed ugrožavanja javnog saobraćaja nastupila smrt jednog ili više lica, tada se ova kazna može izreći u trajanju od jedne do osam godina računajući od dana pravnosnažnosti odluke s tim da se vrijeme provedeno u zatvoru ne uračunava u njeno trajanje.

Zabrana upravljanja motornim vozilom

- pri izricanju uslovne osude sud može odrediti da će se UO opozvati ako osuđeni prekrši zabranu upravljanja MV.
- ako je ova kazna izrečena licu koje ima stranu vozačku dozvolu, tada se zabrana odnosi na upravljanje MV na teritoriji RS.
- ako je osuđeni upravljao MV za vrijeme trajanja izrečene kazne, sud ovu kaznu zamjenjuje KZ tako što će za svakih šest mjeseci zabrane upravljanja MV odrediti jedan mjesec zatvora.

Zabrana upravljanja motornim vozilom

- ova kazna može da ima dvojaku sadržinu:

a) oduzimanje vozačke dozvole i

b) zabrana izdavanja vozačke dozvole u periodu trajanja zabrane upravljanja MV.

- iako se radi o kazni koja se fakultativno izriče po nahođenju suda, moguće je i njeno obavezno izricanje u zakonom propisanim slučajevima.